

Jaarrekening 2017

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

Colofon

Datum/versie: 26 februari 2017
Documentnaam: Jaarrekening 2017

Opgesteld door: Regiobureau Regio Groningen-Assen

Status: Definitief
Besluitvorming: Stuurgroep 5 maart 2018

Contactpersonen: J.S.R. Bodha

Telefoon: 050 316 4289 (secretariaat)
E-mail: info@regiogroningenassen.nl
Website: www.regiogroningenassen.nl

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

Inhoudsopgave

COLOFON.....	2
VOORWOORD.....	4
1. BESLUITVORMING	5
2. GRONDSLAGEN	5
3. BALANS PER 31 DECEMBER 2017	6
4. TOELICHTING OP DE BALANS.....	6
5. EXPLOITATIEREKENING.....	10
6. TOELICHTING OP EXPLOITATIEREKENING 2017.....	11
7. ORGANISATIE.....	188
8. FINANCIËLE PLANNING	20
BIJLAGE 1 CONTROLEVERKLARING	21

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

Voorwoord

'Gunnen.' 'Trots op de regio.' Hoogwaardig OV netwerk.' 'Over provinciegrenzen heen.' '20 jaar natuurlijke samenwerking.' 'Niet te bescheiden zijn.' 'Regio op voorsprong Randstad.'

Uitspraken van oude bekenden, bestuurders, ondernemers, raads- en Statenleden, beleidsmakers, specialisten, generalisten, adviseurs en andere betrokken uit het netwerk van de regio. 20 jaar werken we al samen aan *goed wonen, goed werken en goed leven*, en het goed bereikbaar maken van Regio Groningen-Assen.

Vanwege het 20 jarig bestaan van de regio was 2017 een feestelijke jaar en een jaar met mooie resultaten en interessante momenten. Dit wordt inzichtelijk gemaakt in deze jaarrekening en in de [digitale versie hiervan op onze website](#).

Ambitie Regio Groningen-Assen

20 jaar geleden is de ambitie geboren om gezamenlijk in te zetten op goed wonen, goed werken en goed leven met als motto: 'Grenzen en beperkingen bestaan niet'. Twee provincies en twaalf gemeenten vonden elkaar in deze ambitie en vormden de netwerkorganisatie Regio Groningen-Assen. Het gaat om de volgende partijen: gemeenten Assen, Bedum, Groningen, Haren, Leek, Noordenveld, Ten Boer, Tynaarlo, Winsum, Zuidhorn, en Midden-Groningen (voormalige gemeenten Slochteren en Hoogezand-Sappemeer) en de provincies Groningen en Drenthe. Een vrijwillige regionale samenwerking die de laatste jaren is uitgegroeid naar een volwaardige netwerkorganisatie waar bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties volop in meedraaien en meewerken aan deze ambitie.

De betrokkenheid van deze verschillende partners bewijst dat de regio door de jaren heen is uitgegroeid tot een waardige en waardevolle samenwerking waarmee successen worden behaald. Zoals de afstemming van woningbouw, versterken van de ruimtelijke kwaliteit, ontwikkeling van een integraal verkeers- en vervoerssysteem met P+R locaties rondom de stad Groningen, aanleg van bedrijventerreinen, fietsroutes plus en impulsen aan Regionale en Innovatieve Projecten (REIP) waarmee de regio als economische motor van Noord-Nederland wordt versterkt. Voor 2017 zijn als concrete voorbeelden te noemen:

- Viering 20 jaar RGA;
- Health Hub Roden en I.Turn.It (beide REIP);
- Regionaal Woondocument;
- Marktanalyse bedrijventerreinen;
- Partnership Talking Traffic (slimme verkeerslichten).

We hebben grote delen van de ambitie gerealiseerd, maar constateren ook dat het een blijvende ambitie is met bijbehorende uitdagingen.

Geïnteresseerd en getriggerd om meer te weten te komen over Regio Groningen-Assen? Volg ons op [Twitter](#), [LinkedIn](#) of neem een kijkje op onze [site](#) of ons [Youtube kanaal](#).

Namens de stuurgroep Regio Groningen-Assen,

Fleur Gräper-van Koolwijk
Voorzitter stuurgroep Regio Groningen-Assen

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

1. Besluitvorming

Na het vaststellen van de jaarrekening door de stuurgroep Regio Groningen-Assen, ontvangen de deelnemers het document ter informatie. Vervolgens sturen zij het document ter kennisneming door aan de raden en Staten.

2. Grondslagen

Grondslagen van waardering

Viottende Activa

- *Vorderingen op korte termijn*
Vorderingen op korte termijn worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden op de vorderingen in mindering gebracht.
- *Rekening courant provincie Groningen*
Het saldo van de rekening-courant met de provincie Groningen is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Viottende Passiva

- *Schulden op korte termijn*
De kortlopende schulden, waaronder crediteuren en vooruitontvangen subsidiebijdragen worden gewaardeerd tegen nominale waarde

Grondslagen van resultaatbepaling

- *Baten en lasten*
Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag.
- *Lasten uitvoeringskosten (Programma's Bereikbaarheid en Regionale en Innovatieve Projecten)*
Termijnbetalingen en slottermijnen uit hoofde van verstrekte subsidies worden als volgt als last in de exploitatierekening verwerkt:
 - Een termijnbetaling wordt verwerkt in het jaar waarin de subsidie-ontvanger de termijnbetaling opvraagt. In de kasritmebrief is afgesproken vanaf welk jaar een termijnbetaling kan worden opgevraagd.
 - Een slottermijn wordt verwerkt in het jaar waarin de einddeclaratie, voorzien van controleverklaring, wordt ingediend.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

3. Balans per 31 december 2017

Balans 2017							
Activa			Passiva				
		Per 31-12-2016	Per 31-12-2017		Per 31-12-2016	Per 31-12-2017	
<i>Vorderingen</i>				<i>Reserves</i>			
Vorderingen op korte termijn	a	1.201.672	780.121	Regiofonds	c	11.307.791	11.630.840
Rekening courant provincie Groningen	b	13.719.109	15.342.095	Bestemmingsreserve frictiekosten	d	394.973	388.389
				Totaal reserves		11.702.764	13.811.560
				<i>Schulden</i>			
				Korte termijn	e	1.781.800	994.506
				Vooruit ontvangen bedragen	f	1.436.217	3.108.481
				Totaal schulden		3.218.017	2.310.656
Totaal activa		14.920.781	16.122.216	Totaal passiva		14.920.781	16.122.216

Tabel 1: Balans 2017

4. Toelichting op de balans

Activa

Vorderingen

a. Vorderingen op korte termijn € 780.121

Specificatie vorderingen op korte termijn	2016	2017
Terug te vorderen BTW	235.629	190.003
Rijksbijdragen	307.968	0
Bijdragen van deelnemende overheden	540.000	509.019
Bijdragen van andere overheden	94.450	62.317
Overige vorderingen	23.625	18.782
Totaal	1.201.672	780.121

Tabel 2: Specificatie vorderingen op korte termijn

Deze tabel bevat de nog te ontvangen bedragen. Toelichting op de grootste posten:

- Terug te vorderen BTW van de deelnemers (€ 190.003). Dit betreft de doorschuif-BTW die door de deelnemers ook terug te vorderen is van de Belastingdienst.
- De bijdragen van de deelnemende overheden (€ 509.019) hebben grotendeels (€ 270.000) betrekking op het in 2016 gerealiseerde project Bus op de vluchtstrook. De bijdragen zijn eind 2017 geclaimd bij de provincies Groningen en Drenthe (€ 540.000). Het aandeel van de provincie Drenthe is vóór balansdatum ontvangen, dat van provincie Groningen is na balansdatum ontvangen.

De overige bedragen hebben betrekking op Substantiële Projecten en projecten in het kader van het programma's Vervolg Beter Benutten (VBB).

Voor VBB betreft het specifiek vorderingen binnen de programma's ITS (€ 86.510) en Goedrenvervoer (€ 21.859). Deze vorderingen zijn gebaseerd op voorlopige afspraken met de diverse partners. In 2018 zullen definitieve afspraken worden gemaakt met betrekking tot de verdeling van de kosten.

- Bijdragen van andere overheden (€ 62.317): voor het project Supermarktlogistiek is in eerste instantie een factuur (€ 62.317) gestuurd naar de gemeente Amsterdam. Dit had de Provincie Noord-Holland moeten zijn. De factuur wordt in 2018 betaald.
- De overige vorderingen hebben betrekking op de doorbelasting van huurkosten aan Groningen Bereikbaar.

b. Rekening courant bij de provincie Groningen € 15.342.095

Betreft het saldo in rekening-courant bij de provincie Groningen ultimo 2017.

Passiva

Reserves

c. Regiofonds € 11.630.840

Het resultaat van 2017 bedraagt € 323.050 en is toegevoegd aan het Regiofonds.

d. Bestemmingsreserve frictiekosten € 388.389

Op 13 juni 2014 heeft de stuurgroep het reorganisatieplan Regio Groningen-Assen vastgesteld. Ingangsdatum van de nieuwe organisatie was op 1 september 2014. Er is destijds ook besloten om een reserve voor frictiekosten van € 624.000 op te nemen. In 2017 is de bestemmingsreserve voor een bedrag van € 6.584 aangesproken, waardoor deze sluit op € 388.389.

	Boekwaarde 31-12-2016	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2017
Regiofonds	11.307.791	323.050		11.630.840
Reserve frictiekosten	394.973	-	6.584	388.389
Totaal reserves	11.702.764	323.050	6.584	12.019.229

Tabel 3: Verloop reserves

Schulden

e. Schulden op korte termijn € 994.506

Dit betreft grotendeels verstrekte bijdragen in 2017 voor de verschillende programma's en inkoopkosten (Overige kosten), die betaald worden in 2018. De specificatie van deze post ziet er als volgt uit:

Specificatie schulden op korte termijn	2016	2017
Bereikbaarheid Basispakket)	930.324	220.000
Bereikbaarheid (Beter Benutten)	247.153	67.372
Regiopark	246.859	308.000
Regionale en Innovatieve projecten	-	50.000
Substantiële projecten	208.000	160.000
Overige kosten	149.465	189.134
Totaal	1.781.800	994.506

Tabel 4: Specificatie schulden op korte termijn

f. Vooruitontvangen bedragen € 3.108.481

Deze post betreft vooruit ontvangen rijksbijdragen. Dit zijn bedragen die voor of in 2017 zijn ontvangen, maar in of na 2018 worden besteed. Het bedrag dat op de balans staat, betreft de in 2017 en eerder ontvangen rijksbijdragen voor de programma's van Beter Benutten programma's.

Verloop Vooruitontvangen bijdragen		
Saldo per 1 januari 2017		-1.436.217
Ontvangen bedragen		
BO Spoor fase 2	-35.535	
BO Spoor fase 3	-490.200	
BB1	-551.875	
VBB	-5.470.248	
Totaal ontvangen bedragen		-6.547.858
Vrijgevallen bedragen		
Beter Benutten 1	41.597,00	
VBB (realisatie 2017)	4.527.430	
VBB (realisatie 2016)	165.828	
ITS Supermarktlogistiek	140.739	
Totaal vrijgevallen bedragen		4.875.594
Saldo per 31 december 2017		-3.108.481

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en vorderingen

Dit zijn verplichtingen die volgens de voorschriften niet als schuld of voorziening op de balans kunnen worden opgenomen, maar wel voor vermelding in aanmerking komen.

Uit de begroting 2018

Het Financieel Kader 2018-2020 toont dat per 31 december 2017 van de € 50,1 miljoen aan in 2018 begrote uitgaven, circa € 40,9 miljoen aan verplichtingen is aangegaan. In 2017 heeft de stuurgroep de bijdrage van € 2,5 miljoen aan het Routefonds Groningen Airport Eelde beschikbaar gesteld, waardoor de verplichtingen zijn gestegen naar € 43,4 miljoen. Hiervoor is het totale budget voor Regionale Innovatie Projecten van € 12 mln. bijgesteld naar € 9,5 mln. Het nog niet verplichte deel bedraagt daarmee € 6,7 miljoen.

Om bovenstaande verplichtingen te kunnen voldoen, hebben de deelnemers van Regio Groningen-Assen afgesproken om tot en met 2023 jaarlijks € 6,5 miljoen aan het Regiofonds toe te voegen. Uit diezelfde begroting blijkt dat er per 31 december 2017 sprake zou zijn van een tekort van € 0,9 miljoen. Bij de begroting 2019 wordt dit tekort geactualiseerd op basis van de in 2017 goedkoper afgerekende projecten en eventuele begrotingswijzigingen voor 2018 en verder.

De stuurgroep stelt dat het tekort door vrijval binnen projectafrekeningen voor juni 2018 moet zijn ingelopen. Indien dit minder voorspoedig verloopt, kan de stuurgroep besluiten een deel van de vrije ruimte hiervoor te gebruiken. De projecten uit het Basispakket Bereikbaarheid zijn bijna allemaal geschikt. Substantiële Projecten en Regiopark waren eerder al volledig geschikt. De 'vrije ruimte' (= geormerkte, maar nog niet beschikte middelen) bedraagt eind 2017 (€ 6,7 -/- € 0,9 =) € 5,8 miljoen en heeft grotendeels betrekking op Regionale en Innovatieve Projecten, Economie en organisatiekosten.

Actuele stand

In 2017 zijn enkele projecten goedkoper afgerond dan begroot. Hierdoor is het tekort deels ingelopen. Het Financieel Kader maakt onderdeel uit van de begroting 2019 en wordt op 5 maart 2017 ter besluitvorming voorgelegd aan de stuurgroep. In deze begroting worden ook de wijzigingen voor 2018 voorgelegd. Eén daarvan heeft betrekking op het Plan van Aanpak Onderwijs, fase 3. Hiervoor is in 2017 een bedrag van € 490.000 ontvangen van het Rijk en zal in 2018 worden beschikt aan Groningen Bereikbaar. Een tweede toevoeging betreft een bijdrage van € 310.000 die het Rijk via RGA beschikbaar stelt voor de corridor aanpak Groningen-Assen. Een bijdrage uit het Regiofonds is in beide gevallen niet aan de orde.

De actuele stand van het Financieel Kader wordt opgenomen in de oplegnotitie bij de jaarstukken, waar deze jaarrekening ook deel van uitmaakt.

5. Exploitatierkening

Exploitatie	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
<i>I. Lasten Uitvoeringsinstrumenten</i>				
A. Economisch platform	171.428	175.000	171.428	149.428
B. Programma Bereikbaarheid	11.709.003	14.488.318	15.882.416	12.585.180
C. Regionale en Innovatieve Projecten	1.699.908	4.467.700	5.276.954	1.751.170
D. Monitoring	11.130	32.500	42.500	16.014
E. Overige	15.067	-	90.000	13.125
Totaal Uitvoeringsinstrumenten	13.606.537	19.163.518	21.463.298	14.514.918
<i>IA. Organisatie, apparaatskosten</i>				
1. Personeelskosten	540.860	528.350	496.000	503.950
2. Friciekosten	69.897	-	-	6.584
3. Scholing en opleiding	2.560	11.000	9.920	4.911
4. Huisvesting, kantoor & ICT	43.038	55.000	57.000	44.875
Totaal Apparaatskosten	656.356	594.350	562.920	560.320
<i>IIB. Organisatie, Generieke kosten ten behoeve van de uitvoering</i>				
1. Administratie- en advieskosten	38.293	30.000	37.500	39.626
2. Investeren in netwerken	8.695	15.000	25.000	33.734
3. Communicatiekosten	1.340	25.000	40.000	23.722
4. Borging ruimtelijke kwaliteit	16.030	25.000	25.000	9.760
5. Onvoorzien	-	10.000	10.000	-
Totaal Generieke kosten	64.359	105.000	137.500	106.841
Resultaat vóór mutatie in reserves	14.327.251	19.862.868	22.163.718	15.182.079
X. Dotatie bestemmingsreserve frictiekosten	-	-	-	-
Y. Onttrekking bestemmingsreserve frictiekosten	-69.897	-	-	-6.584
Z. Toename Regiofonds	-5.143.105	-115.898	-4.364.733	323.050
Totale lasten	9.114.249	19.746.970	17.798.985	15.498.545
<i>Baten</i>				
1. Bijdrage deelnemers	6.650.002	6.650.002	6.650.002	6.649.998
2. Algemene inkomsten	2.455.098	13.037.583	11.148.983	8.804.066
3. Rente	9.149	59.385	-	44.481
Totaal baten	9.114.249	19.746.970	17.798.985	15.498.545
Saldo	-	-	-	-

Tabel 6: Exploitatierkening

6. Toelichting op exploitatierekening 2017

In 2014 is de Regiovisie vastgesteld door de raden en Staten. In deze visie zijn de speerpunten/doelen en de uitvoeringsinstrumenten geherformuleerd. Voor 2017 zijn de volgende uitvoeringsinstrumenten vastgesteld:

- A. Economisch Platform
- B. Programma Bereikbaarheid
- C. Regionale en Innovatieve Projecten
- D. Monitoring
- E. Overige instrumenten

Onder 'Overige instrumenten' vallen activiteiten die benoemd zijn in de Regiovisie 2014, maar niet direct gekoppeld kunnen worden aan één van de uitvoeringsinstrumenten.

Lasten programma's en projecten

A. Economisch platform € 149.428

Economisch Platform	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Lasten	175.000	171.428	149.428
Totaal	175.000	171.428	149.428

Tabel 7: Economisch Platform

Het speerpunt 'het economische kerngebied verder ontwikkelen' is neergelegd bij de steden Groningen en Assen. De steden zorgen voor de afstemming met de deelnemers in de regio en de organisatie van het Economisch Platform. De gemeente Groningen treedt op als penvoerder en is verantwoordelijk voor de inzet en verantwoording van de middelen. In 2017 heeft de gemeente Groningen een bedrag van € 171.428 ontvangen voor de uitvoering, waarvan € 149.428 is besteed. De besteding is lager dan begroot omdat enkele projecten binnen de begroting van 2017 zijn geannuleerd. Het verschil wordt aan de Regio terugbetaald.

Toelichting programma

Een belangrijk instrument om inhoud te geven aan het economische speerpunt is het Economisch Platform Regio Groningen-Assen. In het platform werken ondernemers, onderwijs en overheid samen, waarbij een kerngroep van ondernemers de agenda bepaalt. Het Economisch Platform bewijst vooral zijn waarde als netwerkorganisatie in de regio die de deelnemers inspireert, verbindt en aanzet tot nieuwe initiatieven. Doelstelling van het platform is het vergroten van het economisch verdienvermogen en het bevorderen van de werkgelegenheid in de regio.

Afgelopen jaar zijn opnieuw twee succesvolle bijeenkomsten georganiseerd. De eerste met als thema 'Regionale arbeidsmarkt: investeren in talent en personeel' en de tweede met als thema 'cross-overs tussen (slimme) mobiliteit en economie'. Voor beide thema's wordt gewerkt aan vervolg waarbij samen met deelnemers van het platform wordt toegewerkt naar concrete stappen.

Resultaten vanuit het Economisch Platform en de regionale samenwerking rond speerpunt economie zijn onder andere:

- a. Businessmodel-analyse Jester Strategy: Tijdens de bijeenkomst van het Economisch Platform van november 2016 is uitgebreid stil gestaan bij het vestigingsklimaat van onze regio en de kracht en kwetsbaarheid daarvan. Centrale vraag daarbij was: "waar zou u uw geld op inzetten?". In 2017 zijn de uitkomsten door Jester Strategy vertaald naar het 'het businessmodel van de regio'. Hierin zijn vier thema's gedefinieerd, te weten: cross-overs, arbeidsaanbod, economische brandname en triple helix. Het businessmodel zal worden gebruikt als koers c.q. kapstok voor het Economisch Platform en de thema's zullen de komende periode worden geagendeerd en

uitgewerkt. Daarnaast biedt het businessmodel ook breder richting aan de uitdagingen op economisch en ruimtelijk vlak binnen de Regio Groningen-Assen.

- b. **Inclusieve Arbeidsmarkt:** In vervolg op de platformbijkomst eind 2015 is een werkgroep met dit onderwerp aan de slag gegaan. Dit heeft ertoe geleid, dat eind 2017 opdracht is verleend aan de Hanzehogeschool voor het uitvoeren van een verkennend onderzoek bedoeld om inzicht te krijgen in de kansen voor reshoring in Noord-Nederland en wat dat betekent voor de economie en de werkgelegenheid (ook voor de onderkant van de arbeidsmarkt).

Aansluiting onderwijs-bedrijfsleven: Door OTP is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de aansluiting onderwijs-bedrijfsleven. Dit in opdracht van de Regio Groningen-Assen in samenwerking met Eemsdelta. Naar aanleiding van de verkenning worden in de gemeenten Assen, Midden-Groningen en Noordenveld pilots opgezet, waarvoor vanuit het RGA-budget een bijdrage beschikbaar is gesteld.

Skills Audit Arbeidsmarkt: Door Ecorys is een actuele analyse en prognose van de arbeidsmarkt in de regio gemaakt. Dit met als doel om inzicht en handvatten te verkrijgen voor gerichte acties ter versterking van een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Bij het onderzoek is de samenwerking gezocht met de Arbeidsmarktregio, Eemsdelta en de stad Groningen. De aanbevelingen uit het onderzoek worden door Werk in Zicht vertaald in concrete ideeën en voorstellen.

B. Programma Bereikbaarheid € 12.585.180

Programma Bereikbaarheid	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Basispakket	7.599.718	8.357.900	7.997.500
Beter Benutten I	5.000.000	2.524.516	56.367
Vervolg Beter Benutten	1.888.600	5.000.000	4.531.313
Totaal	14.488.318	15.882.416	12.585.180

Tabel 8: Programma Bereikbaarheid, inclusief Beter Benutten

Regio Groningen-Assen is de economische motor van het Noorden. Dagelijks zijn er circa 375.000 vervoersbewegingen tussen de stad Groningen en de omliggende regio. Voor Assen betreft het dagelijks 100.000 vervoersbewegingen. Goede interne en externe samenhang van de verbindingen zijn essentieel, zowel voor inwoners als voor het bedrijfsleven. Daarom zet de Regio Groningen-Assen sterk in op het verbeteren van de bereikbaarheid met behoud van de landschappelijke kwaliteiten van de regio. De kracht van de aanpak ligt in het koppelen van de verschillende modaliteiten (auto, fiets en openbaar vervoer). Vanuit het regionale bereikbaarheidsprogramma wordt met het Regiofonds geïnvesteerd in HOV-bus infastructuren, busknooppunten, P+R's, mobiliteits- en verkeersmanagement, regionaal spoor en fiets. RGA levert met € 62 miljoen een belangrijke bijdrage in de realisatie van dit totale programma van meer dan € 500 miljoen.

Basispakket € 7.997.500

In 2017 is aan bijdragen voor de infrastructurele projecten € 8,0 miljoen uitgekeerd, waarvan de projecten FlorijnAs en Groningen Spoorzone met respectievelijk € 3,4 miljoen en € 3,2 miljoen, de grootste ontvangers zijn.

In de bijgestelde begroting is een bedrag van ruim € 8,3 miljoen opgenomen. Het verschil wordt verklaard doordat de bijdrage aan een tweetal projecten is doorgeschoven naar 2018/2019. Het betreft de projecten stationsgebied Bedum (€ 240.000) en het project Kwaliteitsverbetering OV N360 (€ 120.000).

Overzicht lopende en voltooide projecten in 2017

Fietsrouteplus Zuidhorn-Groningen (3e fase)
Programma FlorijnAs Assen
Bereikbaarheid Station Bedum
Doortrekking OV-as Peizerweg naar hoofdstation Groningen (HOV-as West 3e fase)
Doorontwikkeling P+R Zuidhorn

uitvoering
uitvoering
uitvoering
afgerond
uitvoering

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

Kwaliteitsmaatregelen OV-N360Ten Boer-Groningen	uitvoering
Bus / treinknooppunt stationsgebied Haren en infraontsluiting Stationsgebied Haren	uitvoering
Spoorzone Groningen	uitvoering
Programma Beter Benutten met deelprogramma's (ITS - Groningen Bereikbaar - Mobiliteitsmanagement - P+R en OV en Fiets)	uitvoering
Programma Infra en OV Leek - Roden	uitvoering
Bus op de vluchtstrook De Punt - Haren	afgerond
Facelift Noordelijke Stations	afgerond, nog niet afgerekend
Dynamisch verkeersmanagement / DRIS	afgerond, nog niet afgerekend

Tabel 9: Projecten Bereikbaarheid, inclusief Beter Benutten

Beter Benutten

In het programma Beter Benutten (BB) werken Rijk, regio én bedrijfsleven op innovatieve wijze samen om de bereikbaarheid in de drukste regio's over weg, water en spoor te verbeteren. Niet alleen door het aanleggen van extra infrastructuur maar door optimaler gebruik van de bestaande infrastructuur. Onze regio is één van twaalf regio's die actief meedoet in dit landelijke, innovatieve programma. Meer informatie over Beter Benutten is te lezen op www.beterbenutten.nl.

BB1 € 56.367

BB1 is in 2012 van start gegaan. Vanuit Regio Groningen-Assen is gewerkt aan vijf deelprogramma's:

- Minder Hinder Assen
- Groningen Bereikbaar
- Mobiliteitsmanagement
- P&R en OV
- Fiets

Het BB1-programma is in 2016 financieel afgerond. Het Rijk heeft ingestemd met de inhoudelijke en financiële verantwoording. Voor het programma was in totaal € 20 miljoen begroot. Naast de eigen middelen zijn de kosten gedekt met een bijdrage van € 7,5 miljoen vanuit het Rijk en € 2,7 miljoen vanuit Regio Groningen-Assen.

In overleg met de projecteigenaren en het Rijk worden de laatste deelprojecten (o.a. bus op- en afritten Hoogkerk op de A7) later afgerond. In 2017 is aan bijdragen voor de infrastructurele projecten circa € 56.000,- uitgegeven. In de bijgestelde begroting is een bedrag van ruim € 2,5 miljoen opgenomen. Dit verschil wordt onder meer verklaard doordat de afrekening van Groningen Bereikbaar gepland was in 2017, maar doorschuift naar 2018. Daarnaast is een aantal maatregelen uitgevoerd, maar loopt de financiële afrekening door tot in 2018. Dit geldt bijvoorbeeld voor de op- en afrit voor de bus bij Hoogkerk.

Vervolg Beter Benutten (VBB) € 4.531.313

In 2015 is het programma VBB door het Rijk en Regio Groningen-Assen vastgesteld. Dit is een voortzetting van het programma BB1. VBB is een gezamenlijk, landelijk programma van € 24 miljoen. Voor Regio Groningen-Assen draaien tot en met 2018 vijf projecten:

- Groningen Bereikbaar,
- Minder Hinder Assen/Assen Slim Bereikbaar,
- Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV),
- Goederenvervoer,
- Fiets.
- Intelligente Transport Systemen (ITS), (slimme mobiliteit)

De inzet is gericht op het goed bereikbaar houden van de steden Groningen en Assen tijdens de uitvoering van grote infrastructurele projecten, zoals de ombouw van de Zuidelijke Ringweg. Ook

worden er maatregelen genomen om de groeiende vraag naar de trein en de bus op te vangen. Het gaat onder andere om het integraal aanbieden van reizigersinformatie, het zorgen voor een samenhangend netwerk van P+R locaties, verkeersmanagement en de toepassing van ITS.

In het programma VBB zijn geen Regiofondsmiddelen opgenomen, met uitzondering van een bijdrage van € 47.500 voor het Plan van Aanpak Goederenvervoer. Het Regiobureau ontvangt op basis van goedgekeurde plannen van aanpak en uitwerkingen de bijdrage van het Rijk. Aan de hand van factsheets / reisschema's verstrekt het Regiobureau de VBB-bijdrage van het Rijk aan de regiopartners.

Aanvullend op de regionale programma's, worden op het gebied van ITS maatregelen op bovenregionale schaal geïmplementeerd. De ambitie in dit subprogramma van VBB is om nieuwe, en nieuw te ontwikkelen, technologie en toepassingen in te zetten voor het slim oplossen van verkeersknelpunten. Het gaat daarbij om projecten op het gebied van Blauwe Golf, Logistieke ITS en het Partnership Talking Traffic (slimme verkeerslichten). Deze Publiek private samenwerking loopt tot en met 2020. Alle projecten zijn erop gericht om ervaring op te doen met nieuwe technologie en deze regio ook op dat gebied klaar te stomen voor de toekomst. .

In 2017 is volop gewerkt aan het ITS programma. Eén van de belangrijke projecten daarin is Talking Traffic. Dit is het project waarin nieuwe en intelligente technologie wordt toegevoegd aan verkeersregelinstallaties (iVRI's). Met deze toepassingen wordt het mogelijk dat verkeersdata worden verzameld en in reisinformatie aan automobilisten beschikbaar wordt gesteld om o.a. uiteindelijk de doorstroming te bevorderen.

In 2017 is €4,5 miljoen bijgedragen aan de projecten in dit programma, iets lager dan de € 5,0 miljoen in de bijgestelde begroting.

C. Regionale en Innovatieve Projecten € 1.751.170

Regionale en Innovatieve Projecten	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Regiopark	887.700	1.233.086	624.848
Regionale en Innovatieve Projecten	2.600.000	2.400.000	859.694
Substantiële Projecten	980.000	1.643.868	266.628
Totaal	4.467.700	5.276.954	1.751.170

Tabel 10: Overzicht van de deelprogramma's van Regionale en Innovatieve Projecten.

Regiopark € 624.848

Het programma Regiopark wordt sinds 2014 afgebouwd. Bestaande afspraken worden nagekomen, maar er worden geen nieuwe projecten meer toegevoegd. Deze koerswijziging is gelijktijdig met de Actualisatie van de Regiovisie in 2014 vastgesteld.

In 2017 is € 0,6 miljoen aan termijnbetalingen uitgekeerd. Er zijn drie projecten afgerond en afgerekend. In totaal zijn zeven projecten nog in uitvoering. Een aantal van de lopende projecten heeft vertraging opgelopen en uitstel verkregen.

Overzicht lopende en voltooide projecten in 2017	
Versterking recreatieve infra, landschap EHS Reitdiepgebied	uitvoering
Landgoed Amelte, deelproject Assen aan de Aa	voltooid
Entree Meerweg i.r.t. RVZ	uitvoering
Versterken recreatieve infrastructuur Onlanden (VIEP), fase II onderdeel het Hoge Hert	uitvoering
Pilot onderhoud burgerparticipatie	uitvoering
Landschapselementen Haren fase II	voltooid
Wandelnetswerken Westerkwartier en Middag-Humsterland fase I	uitvoering
Uitvoering kwaliteitsimpuls stads- en dorpsranden	voltooid
Assen aan de Aa, deelproject Bosbeek/Nijlandsliep	uitvoering

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

Tabel 11: Projecten Regiopark

Regionale en Innovatieve Projecten € 859.694

Regio Groningen-Assen brengt goede ideeën graag een stap verder waardoor onze regio nog mooier, sterker en krachtiger wordt. Daarvoor is de regeling Regionale en Innovatieve Projecten geïntroduceerd. Tot en met 2020 is hiervoor een budget van € 9,5 miljoen beschikbaar, waarvan circa € 3,1 miljoen is beschikt.

Het budget is beschikbaar voor projecten die een aantoonbare meerwaarde voor de Regio hebben en een sterk innovatief karakter kennen. Om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage gelden een aantal spelregels. Zo moet het idee aansluiten bij één of meer speerpunten van Regio Groningen-Assen. Bij het beoordelen van de initiatieven gelden vijf criteria: urgentie, regionaal, samenwerking, innovatie en duurzaamheid.

Belangrijk onderdeel van de beoordeling van de aanvraag is een korte en krachtige pitch aan de adviescommissie. Inmiddels hebben circa 30 projecten vanuit deze regeling een financiële bijdrage ontvangen. In 2017 waren hiervan 23 projecten in uitvoering/ voltooid.

In 2017 zijn in twee rondes totaal 17 projecten gepitcht, waarvan aan zes projecten een bijdrage is toegekend van totaal € 772.037. Deze middelen zijn voor de projecten gereserveerd en worden gedurende de looptijd van het project opgevraagd. In 2017 hebben 15 projecten in totaal € 859.694 aan bijdragen ontvangen. Voor 2017 was € 2.4 miljoen begroot. Een ruwe inschatting, omdat op dat moment er nog niets te zeggen was over het aantal projecten dat in 2017 een bijdrage zou kunnen ontvangen. Ook ten aanzien van de hoogte van de bijdrage was er toen nog weinig te zeggen.

Overzicht lopende en voltooide projecten in 2017	
Noordoosthoek Hoornsemeer	uitvoering
Healthhub Roden	uitvoering
Landgoederen Eelde-Paterswolde	uitvoering
I.Turn.It	voltooid
Innovatieboerderij Zuidhorn	uitvoering
Into Nature, Kunstmanifestatie	voltooid
Slimme inzameling rioolwater	beëindigd
Drukriolering buitengebieden	uitvoering
Woldwijk Ten Boer	afgerond, nog niet afgerekend
Smart Campus Zernike	uitvoering
E-ntelligence	uitvoering
Natuur- en landschapsboerderij	uitvoering
Slim appje MVO	uitvoering
Energy Barn	uitvoering
Mountainbikeroutes Noordenveld	uitvoering
Arboretum Assen	afgerond, nog niet afgerekend
Indietopia	uitvoering
Winsum 0-110	uitvoering
Cycling Espresso	uitvoering
Groeningen	uitvoering
Riolering Euvelgunne	uitvoering
Facilitair Centrum Interzorg	uitvoering
Spraakmakend Media	uitvoering

Tabel 12: Regionale en Innovatie Projecten

Substantiële projecten € 266.628

De regeling Substantiële Projecten wordt sinds 2014 afgebouwd. Bestaande afspraken worden nagekomen, maar er worden geen nieuwe projecten meer toegevoegd. Deze koerswijziging is gelijktijdig met de Actualisatie van de Regiovisie in 2014 vastgesteld. Totaal was € 11 miljoen beschikbaar voor majeure projecten in niet-stedelijke gemeenten. Al deze middelen waren gekoppeld aan negen specifieke projecten, opgedeeld in 12 deelprojecten. In 2017 waren er nog negen deelprojecten in uitvoering. Drie projecten zijn in 2017 afgerond. Totale uitgave was begroot op € 1,6 miljoen. Hiervan is circa € 374.084,- uitgekeerd en € 107.456 vrijgevallen. De onderbesteding wordt veroorzaakt doordat enkele projecten in de tijd uitlopen en daardoor de afrekening of kasritme niet meer in 2017 opgevraagd konden worden bij het Regiofonds. Deze reserveringen schuiven door naar 2018. Deze regeling wordt per 31-12-2018 opgeheven.

Overzicht lopende en voltooide projecten in 2017	
Centrumplan Leek-Nietap	voltooid
Albertsbaan in Roden	uitvoering
Stationsgebied Haren	uitvoering
Revitalisering dorpscentra gemeente Tynaarlo: Eelde,	uitvoering
Revitalisering dorpscentra gemeente Tynaarlo: Vries	uitvoering
Herinrichting Slochterhaven	uitvoering
Stadshart Hoogezand	afgerond, nog niet afgerekend
Centrumplan Bedum	uitvoering
Dorpsentree Ten Boer	afgerond

Tabel 13: Substantiële Projecten

D. Monitoring € 16.014

Monitoring	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Werklocaties (Vastgoedrapport)	11.000	11.000	2.450
Woningbouw en Woningmarkt (Woningmarktmonitor)	6.500	6.500	1.546
Netwerkanalyse	15.000	25.000	12.018
Totaal	32.500	42.500	16.014

Tabel 14: Monitoring

Werklocaties (Vastgoedrapport) € 2.450

De actuele stand van verkoop en transacties op bedrijventerreinen en -kavels wordt jaarlijks in het eerste kwartaal gerapporteerd met de bedrijventerreinenmonitor Regio Groningen-Assen. Deze rapportage is ook input voor de regionale planningslijst bedrijventerreinen. Monitoren is geen doel op zich, maar een instrument om ontwikkeling en beleid te volgen, conclusies te trekken en vergezichten te schetsen. In dat kader wordt in 2017 de marktanalyse werklocaties uitgevoerd. Meer informatie is te lezen bij het onderdeel Economie op pagina tien.

Regio Groningen-Assen is één van de Founders van de Stichting Vastgoedrapportage Regio Groningen-Assen. Door heroriëntatie van de Stichting is de bijdrage niet opgevraagd. Hierdoor zijn de kosten lager dan begroot.

Woningbouw en Woningmarkt (Woningmarktmonitor) € 1.546

Jaarlijks worden twee monitorrapportages over de woningmarkt, met daarin de belangrijkste woningbouw- en woningmarktgegevens, opgesteld. In de woningbouwmonitor van het eerste halfjaar, wordt ook de actuele stand van de woningbouwafspraken meegenomen. De monitoren worden gepubliceerd op de website van Regio Groningen-Assen: www.regiogroningenassen.nl.

In 2017 zijn er relatief weinig kosten gemaakt omdat in hetzelfde jaar een verdieping is uitgevoerd van het vastgestelde Woningbehoefteonderzoek van 2016 (zie ook hierna onder 'Overig' op pagina 16).

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

Netwerkanalyse € 12.018

In de Netwerkanalyse 2013 zijn de ambities van Regio Groningen-Assen op het gebied van bereikbaarheid verwoord. In 2016 is besloten om de onderdelen fiets en slimme mobiliteit hieraan toe te voegen. In de onderliggende regionale fietsstrategie is dit uitgewerkt in een aantal pijlers: het inzetten op gedragsveranderingen, het opstellen van een fietsnetwerk met Fietsroutes Plus en het in beeld brengen van de fietsbereikbaarheid van de hubs (OV knooppunten). Vanwege het grotere aantal fietsers vanuit de regio naar de stedelijke centra, wordt er samengewerkt met Groningen Bereikbaar en Assen Slim Bereikbaar. De focus ligt daarbij op scholieren en forenzen in het Daily Urban System van Groningen en Assen.

In overleg met de regiopartners is besloten om in 2017 geen monitor op te stellen over 2016. Voor het programma Beter Benutten wordt door de regiopartners in samenwerking met het ministerie van I&W veel monitoring en evaluatie uitgevoerd. Voor 2018 wordt een update van de Netwerkanalyse voorbereid met daarin een monitor over 2017.

Door het Portefeuille Overleg Verkeer en Vervoer (POVV) is besloten een beleidskader te maken voor slimme en duurzame mobiliteit. Als basis hiervoor is in 2017 een aantal bouwsessies gehouden. Begin 2018 wordt de agenda voor slimme en duurzame mobiliteit (2018-2021) nader uitgewerkt. Voor de korte termijn aanpak 2018 is de corridor aanpak Groningen-Assen bij het ministerie van I&W ingediend en toegekend. Deze aanpak kijkt integraal naar de bereikbaarheidsopgave in dit gebied.

E. Overig € 13.125

Overig	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
CPO-plankostenfonds	-	20.000	-
CPO-subsidie	-	50.000	-
Woningbehoefte-onderzoek	-	20.000	13.125
Totaal	-	90.000	13.125

Tabel 15: Overige instrumenten

CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) € 0

Sinds 2013 bestaat het CPO-Plankostenfonds. Deze is in september 2016 uitgebreid met een CPO-subsidie. Het doel van het fonds was om initiatieven van bouwgroepen te ondersteunen. Omdat er van beide regelingen geen gebruik is gemaakt, hebben de Rabobank en Regio Groningen-Assen samen besloten het fonds per 31-12-2017 op te heffen.

WoningBehoefteOnderzoek € 13.125

In 2016 is het WoningBehoefteOnderzoek, inclusief een aantal aanbevelingen, vastgesteld door de Stuurgroep. De aanbevelingen op korte termijn hebben geleid tot een aantal aanpassingen in de werkwijze met de planningslijsten. Na de zomer 2016 is de opdracht verleend aan KAW/Weusthuis voor het opstellen van de Regionale Woningmarktanalyse 2017-2030. Deze opdracht is in 2017 afgerond.

7. Organisatie

IA. Apparaatskosten € 560.320

Apparaatskosten	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Formatie (inclusief tijdelijke formatie)	528.350	496.000	503.950
Frictiekosten			6.584
Scholing & opleiding	11.000	9.920	4.911
Huisvesting, kantoor & ICT	55.000	57.000	44.875
Totaal	594.350	562.920	560.320

Tabel 17: Apparaatskosten

1. Formatie € 503.950

Het Regiobureau is een kleine organisatie van in totaal 7,1 fte, ingevuld door tien medewerkers. Het takenpakket kan met de huidige bezetting over de gehele linie goed worden uitgevoerd. De medewerkers van Regio Groningen-Assen vallen rechtspositioneel onder één van de deelnemers of worden via de provincie Groningen ingehuurd via Driessens HRM.

2. Frictiekosten € 6.584

In samenhang met het inrichten van de nieuwe organisatie van het Regiobureau zijn afspraken gemaakt over de nazorg voor uitredende medewerkers, gerelateerd aan de formatiereductie. De financiële consequenties zijn als bestemmingsreserve frictiekosten opgenomen op de balans. Het gaat om een berekening van de geschatte kosten die Regio Groningen-Assen zou kunnen verwachten. Zoals uit de balans blijkt, bedraagt de bestemmingsreserve frictiekosten op per 31 december 2016 € 394.973 en lijkt hiermee voldoende om de risico's op te vangen.

Het overgrote deel van de salarisverplichtingen voor het boventallig personeel van Regio Groningen-Assen kon worden gedekt uit detacheringvergoedingen: de medewerkers voeren een betaalde opdracht uit of hebben een detacheringsovereenkomst bij een andere partij. In 2017 is € 6.584 ten laste gebracht van de bestemmingsreserve frictiekosten.

3. Scholing & opleiding € 4.911

Deze post is gebaseerd op een percentage (circa 2%) van de kosten van de formatie. Naast 'scholing en opleiding' worden uit deze post ook de kosten van congressen en symposia gedekt. De werkelijke kosten zijn lager dan begroot.

4. Huisvesting, kantoor en ICT € 44.875

Het Regiobureau huurt een kantoor in de Oosterboog in Groningen. Naast huur- en servicekosten zijn er kosten gemaakt voor de inrichting en ICT. De huisvestingskosten zijn onder meer lager door lagere servicekosten dan begroot. Ook de kosten voor ICT zijn beperkt gebleven.

IIB. Generieke kosten ten behoeve van de uitvoering € 106.841

Generieke kosten tbv de uitvoering	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Administratie & advies	30.000	37.500	39.626
investeren in netwerken	15.000	25.000	33.734
Communicatie	25.000	40.000	23.722
Borging ruimtelijke kwaliteit	25.000	25.000	9.760
Onvoorzien	10.000	10.000	-
Totaal	105.000	137.500	106.841

Tabel 18: Generieke kosten ten behoeve van de uitvoering

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

1. Administratie & advies € 39.626

De financiële administratie van Regio Groningen-Assen wordt uitgevoerd door de provincie Groningen. Daarnaast worden kosten gemaakt voor de accountantscontrole van de jaarrekening. Deze laatste waren hoger dan begroot.

2. Investeren in netwerken € 33.734

Samenwerken gaat niet van zelf. Het goed laten functioneren van een netwerk vraagt om onderhoud. In 2017 bestond Regio Groningen-Assen 20 jaar, daarom was een aantal events georganiseerd om de successen te vieren en vooruit te kijken op de toekomstige opgaven. Voor deze kosten was een gedeelte van het budget communicatie beschikbaar.

3. Communicatiekosten € 23.722

De middelen zijn onder meer ingezet voor up-to-date houden van de nieuwe website, het (digitale) jaarverslag en 20 jaar Regio Groningen-Assen.

4. Borging ruimtelijke kwaliteit € 9.760

Peter Veenstra (Lola Architects) is voor twee jaar aangesteld als adviseur ruimtelijke kwaliteit. In 2017 heeft hij de focus gelegd op zes lijnen: Bruisende stad in een landschap voor fijnproevers, focus op sterke plekken, nieuwe allianties, voedingsbodem voor innovatieve projecten, sterke leeflijnen tussen stad en land en kansen voor energietransitie.

5. Onvoorzien € 0

In 2017 is geen beroep gedaan op de post onvoorzien.

Reserves

X en Y. Dotatie/onttrekking bestemmingsreserve frictiekosten € 6.584

In 2016 is de bestemmingsreserve voor een bedrag van € 6.584 aangesproken, waardoor deze sluit op € 388.389.

Z. Toename van het Regiofonds € 323.050

Het Regiofonds is met € 323.050 toegenomen tot € 11,6 miljoen door de relatief hoge algemene inkomsten. Hierna wordt dit uitgebreider toegelicht.

Baten

1. Bijdragen van de deelnemers € 6.649.998

De jaarlijkse bijdragen van de deelnemers aan het Regiofonds zijn vanaf de laatste actualisatie vastgesteld op € 6,65 miljoen, voor de periode tot en met 2023.

2. Algemene inkomsten € 8.804.066

De algemene inkomsten (€ 8,8 miljoen) zijn een optelling van de volgende posten:

- Voor BB1 is een bedrag € 41.597 gerealiseerd.
- Voor VBB is een bijdrage van € 5,5 miljoen ontvangen, waarvan in 2017 € 4,5 miljoen is gerealiseerd. De nog niet gerealiseerde bedragen zijn als een vooruit ontvangen bijdrage op de balans verantwoord.
- De tweede en daarmee laatste termijn (€ 4,2 miljoen) van de terugbetaling van de regiogrambijdragen door gemeente Groningen.

3. Rente € 44.481

Dit betreft de door de gemeente Groningen betaalde rentekosten in het kader van de terugbetaling van de regiotrambijdragen.

8. Financiële planning

In onderstaande financiële planning is een koppeling gemaakt tussen de balans en de exploitatierekening. Het geeft op hoofdlijnen inzicht in de financiële stromen.

Financiële planning 2017	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Stand Regiofonds (1 januari)	9.045.606	11.307.791	11.307.791
Storting van de deelnemers	6.650.002	6.650.002	6.649.998
Algemene inkomsten	6.168.210	11.148.983	8.804.066
Renteopbrengsten	59.385	-	44.481
Onttrekking bestemmingsreserve frictiekosten			6.584
Uitgaven	19.862.868	22.163.718	15.182.079
Stand Regiofonds (31 december)	2.060.335	6.943.058	11.630.840

Tabel 19: Financiële planning

In 2017 is de laatste termijn (€ 4,2 miljoen) van de regiotram van de gemeente Groningen ontvangen. Daarnaast wordt een belangrijk deel (€ 6,7 miljoen) van de omzet in 2017 gedekt uit subsidiebijdragen voor de BB programma's.

Bijlage 1 Controleverklaring

Zie volgende pagina